

УДК 330.342 (477)

Чумак О.В.

канд. філософ. наук, доц. НУ «Запорізька політехніка»

ЕКСПОРТ ЗБРОЇ НА СВІТОВІ РИНКИ – НОВІ МОЖЛИВОСТІ ДЛЯ РЕАЛІЗАЦІЇ ПОТЕНЦІАЛУ ОПК УКРАЇНИ

На початку повномасштабної війни з РФ для українських виробників зброї було закрито вихід на іноземні ринки. Вони фактично були позбавлені можливості експортувати свою продукцію – попри відсутність юридичних підстав для цього. На початку лютого 2026 року українська влада заявила про намір відкрити експорт зброї для перших представників українського ОПК, рішення щодо дозволу якого ухвалила Міжвідомча комісія з політики військово-технічного співробітництва та експортного контролю (МКВТС), яка зібралася після тривалої перерви починаючи з осені 2025 року.

Сучасний вітчизняний ОПК має великий потенціал для масштабного експорту зброї на міжнародні ринки і складається з двох частин. З одного боку він включає Укроборонпром, до якого входить близько 100 підприємств, які займаються літакобудуванням, боєприпасами, хімією, колісною технікою тощо. З іншого – приватний сектор, який представляють понад 900 компаній, що виготовляють боєприпаси, БпЛА, НРК, РЕБ тощо. За даними Міноборони, за неповні три роки війни ОПК України значно масштабував своє виробництво, досягнувши річного потенціалу в \$35 млрд і його спроможності продовжують зростати і надалі. Як зазначив радник президента зі стратегічних питань Олександр Камишин, у 2026-му загальний обсяг галузі може досягти \$60 млрд, що майже удвічі більше, ніж у попередньому році [1]. Що ж до потенціалу оборонного експорту України, то за аналітичними оцінками Української ради зброярів він може коливатися від \$0,5 млрд у базовому сценарії до \$10 млрд у стратегічному. За словами виконавчого директора Української ради зброярів Ігоря Федірка, найбільш затребуваними на експорт із української зброї серед країн Європейського Союзу, Близького Сходу, Сінгапуру, Японії є безпілотні системи: розвідувальні та ударні дрони, тактичні платформи під різні задачі, а також рішення, які швидко оновлюються під зміну тактики й РЕБ. Другу категорію "найпопулярнішої" продукції українського ВПК представляють засоби протидії дронам, їх виявлення й трекінг: засоби придушення, перехоплювачі, комплексні системи прикриття для підрозділів і критичної інфраструктури,

бо загроза дешевих БпЛА стала системною проблемою для багатьох країн світу. Третю позицію серед експортного попиту займають системи РЕБ і зв'язку: захищений тактичний зв'язок, рішення для стійкого управління, анти-РЕБ рішення, мережі та інтеграція сенсорів із засобами ураження. Також цікавими для іноземців є наземні роботизовані системи для здійснення логістичних місій, евакуацій, інженерних задач, розмінування тощо. Підтверджують зацікавленість інших країн українською зброєю й окремі виробники. Зокрема, про такий інтерес від одразу кількох держав заявили представники однієї з найбільших українських дронівих компаній SkyFall. Виходячи із власних інтересів та зацікавленості багатьох сторін на світовому ринку озброєння до кінця поточного року уряд України планує представити концепцію, яка передбачає не лише експорт, а й організацію спільного виробництва зброї з іншими країнами. Паралельно триває активна підготовка інфраструктури для відкриття експорту зброї за кордон [2].

Наслідки зростання експорту зброї несуть із собою певні ризики (можливість зловживань влади у видачі дозволів на експорт і обсягів продукції, яку продаватимуть; витік секретної інформації; використання агресором проданої за кордон української зброї для провокацій на свою користь тощо), але відкривають і багато можливостей для України (вирішення проблеми нестачі фінансових ресурсів; ефективне озброєння української армії сучасними збройними засобами; зростання зайнятості та підготовка кваліфікованих спеціалістів в галузі ОПК; створення спільних з міжнародними партнерами підприємств; наповнення Державного бюджету; збільшення експортного потенціалу країни та освоєння нових міжнародних ринків). У підсумку, як наголошують експерти, дозвіл на експорт озброєнь буде вигідним не лише для виробників зброї, але позитивно вплине і на подальший розвиток ОПК в Україні.

Координований експорт озброєння- це основа безпеки держави та розвитку українського оборонно-промислового комплексу, який дозволяє залучати інвестиції, масштабувати виробництво та запускати нові технології для української армії, відкриває шлях до нових безпекових альянсів і розширення міжнародного партнерства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Недашківський В. Усе впирається в експорт. Чого потребує оборонно-промисловий комплекс України у 2026 році? БІЗНЕС ЦЕНЗОР. 06.02.26. URL.: <https://censor.net/biz/resonance/3599197/chogo-potrebuye-oboronno-promyslovyyi-kompleks-ukrayiny-u-2026-rotsi> (дата звернення 01.04.2026)
2. Рагуцька Л. Україна вирішила відкрити експорт зброї: що стоїть за рішенням та чи є ризики. OBOZ.UA 14.02.2026 URL.:

<https://www.obozrevatel.com/ukr/politics-news/ukraina-virishila-vidkriti-eksport-zbroi-scho-stoit-za-rishennyam-ta-chi-e-riziki.htm> (дата звернення 01.04.2026).